

FONDACIJA
STARIJI BRAT,
STARIJA SESTRA

Strategija

Fondacije za podršku i razvoj mentorskih programa Stariji brat, starija sestra

2024-2027

Sarajevo, decembar 2023. godine

Fondacija za podršku i razvoj mentorskih programa
STARIJI BRAT, STARIJA SESTRA

Josipa Vancaša 21/2, 71000 Sarajevo, BiH
info@mentorstvo.ba mentorstvo.ba

Sadržaj

Pojmovnik, skraćenice i disclaimeri.....	3
Uvod	3
Fondacija <i>Stariji brat, starija sestra</i> - Ko smo i zašto postojimo	4
Organizaciona struktura Fondacije.....	5
Opis procesa strateškog planiranja.....	6
Misija, vizija i vrijednosti	7
Generalni cilj Fondacije.....	7
Misija	7
Vizija.....	8
Vrijednosti.....	8
Analize strateškog planiranja.....	9
Analiza zainteresovanih strana.....	9
LoNGPESTLE analiza	10
SWOT analiza	11
Strateški ciljevi i generalne aktivnosti.....	13
Monitoring i evaluacija	16

Pojmovnik, skraćenice i disclaimeri

U dokumentu koji predstoji, korišteni su pojmovi i skraćenice, čija je upotreba u Fondaciji *Stariji brat, starija sestra* standardizirana i konstantna. No, u svrhu lakšeg razumijevanja dokumenta, ispod su objašnjeni manje poznati pojmovi i razjašnjene skraćenice.

- *mentor* – iskusnija, obično starija osoba, koja mentiju, zahvaljujući vlastitom socijalnom kapitalu, odnosno, znanju, iskustvu i kompetencijama, pruža podršku
- *menti* – manje iskusna, obično mlađa osoba, kojoj mentor pruža podršku
- *selektivna prevencija* – bavi se najranijim mogućim otkrivanjem bioloških, psiholoških i socijalnih riziko faktora i nastoji ih spriječiti; primjenjuje se na zdrave osobe, u čijim životima postoje različiti riziko faktori koji mogu uticati na razvoj ove osobe
- *riziko faktori* – bilo koji uticaj koji ometa pravilan psihosocijalni razvoj i povećava vjerovatnoću pojave rizičnog ponašanja, ali i razvoj ovog ponašanja do stadija koji se smatra ozbiljnim i alarmantnim
- *Fondacija SBSS* – Fondacija za podršku i razvoj mentorskih programa *Stariji brat, starija sestra*
- *Program SBSS* – Program *Stariji brat, starija sestra*

Disclaimer 1: Fondacija *Stariji brat, starija sestra* promoviše rodno-korektan/senzitivan jezik. U tekstu koji slijedi, a u kome se koristi samo jedan rod, učinjeno je tako u svrhu lakše čitljivosti teksta.

Disclaimer 2: Tekst Strategije Fondacije *Stariji brat, starija sestra*, pisan je u skladu sa bosanskom normom bosanskog/hrvatskog/srpskog jezika, a sa ciljem osiguranja dosljednosti i standardizacije jezičkog izraza.

Uvod

Fondacija *Stariji brat, starija sestra* - Ko smo i zašto postojimo

Mentorski program namijenjen radu sa djecom u riziku pod nazivom *Stariji brat, starija sestra* (u daljem tekstu Program ili Program SBSS), pokrenut je i uspješno implementiran kao pilot projekat 2004. godine u Sarajevu od strane Udruženja za prevenciju ovisnosti NARKO-NE. Ideja Programa je proistekla iz nastojanja da se na kvalitetan i inovativan način adresiraju problemi djece u riziku i mladih u post-ratnom i tranzicijskom bh društvu, a prvenstveno je bazirana na znanjima iz oblasti selektivne prevencije ovisnosti, koja ukazuju na to da je stabilan i pouzdan odnos sa odraslom osobom najjači zaštitni faktor od traumatizacije djece čiji su roditelji ovisnici o psihoaktivnim supstancama. Kao nadopuna i dodatna inspiracija u razvoju inicijalne ideje Programa poslužio je američki mentorski program *Big Brother, Big Sister*, po čijem uzoru se jednim dijelom razvijao Program SBSS u BiH. Neovisno o Programu koji je pokrenut u okviru Udruženja NARKO-NE u Sarajevu, Unija studenata socijalnog rada iz Banjaluke (koji su kasnije osnovali Udruženje *Nova generacija*) je 2002. godine pokrenula skoro istovjetan pilot projekat u Banjaluci. Uspostavljanjem saradnje ova dva Udruženja, kroz međusobnu podršku i razmjenu iskustava, stvoreni su temelji za dalje širenje ideje Programa na druge gradove u BiH. Na temelju postignutih rezultata kroz kontinuiranu implementaciju Programa i vođeni vizijom da svako dijete u riziku u BiH treba imati mentorsku podršku za zdrav razvoj i dostizanje svojih zdravih potencijala, Udruženje NARKO-NE je 2009. godine iniciralo i osnovalo, te u ulozi Sekretara dalje vodilo, Mrežu *Stariji brat, starija sestra*, koja je okupljala i podržavala nevladine organizacije u BiH koje su provodile Program SBSS. Uz podršku i saglasnost svih organizacija njenih članica, Mreža *Stariji brat, starija sestra* je kasnije prerasla u Fondaciju za podršku i razvoj mentorskih programa *Stariji brat, starija sestra* (u daljem tekstu Fondacija *Stariji brat, starija sestra* ili Fondacija SBSS), koja je zvanično registrovana 19. decembra 2013. godine, od strane Udruženja NARKO-NE, kao zakonskog Osnivača. Rad Fondacije SBSS je u punom operativnom smislu i kapacitetu zaživio 2019. godine, kada je Osnivač uspio osigurati resurse za njen razvoj.

Fondacija *Stariji brat, starija sestra* djeluje kao nezavisno zakonsko tijelo (nezavisna Fondacija) od 2021. godine, kada je i zvanično od strane Osnivača, Udruženja NARKO-NE, preuzela naslijeđe nad procesima i znanjima povezanim sa Programom SBSS u BiH i stekla zakonsko vlasništvo nad njima s ciljem promocije i daljeg unapređenja koncepta mentorskog rada sa djecom u riziku i mladima, kao i sa ciljem obezbjeđivanja dugoročne i (samo)održive podrške implementaciji Programa.

Rezultati internacionalnih istraživanja o mentorstvu ukazuju da samo mentorski programi koji se implementiraju prema jasnim standardima imaju pozitivan uticaj na djecu tj. korisnike mentorskih usluga. Na temelju spomenutih istraživanja, a uzimajući u obzir direktna iskustva stečena kroz proces kontekstualizacije i prilagođavanja Programa SBSS bh društvu, osoblje i partneri, prvobitno Udruženja NARKO-NE, a kasnije Mreže *Stariji brat, starija sestra* i Fondacije *Stariji brat, starija sestra* su kroz godine radili na razvoju i unapređenju knjige Standarda za implementaciju programa *Stariji brat, starija sestra*. Standardi su prvi put definisani 2009. godine, a posljednji put ažurirani 2023.

godine, i predstavljaju temelj Programa SBSS, te sadrže opise svih procesa koji su relevantni za njegovu kvalitetnu implementaciju.

Program *Stariji brat, starija sestra* koji je promovisan i podržan kroz rad Fondacije SBSS je mentorski program koji se, prema svome tipu i formi, definiše kao jedan-na-jedan mentorstvo u zajednici koje je fokusirano na razvoj brižnog i podržavajućeg prijateljskog odnosa između djeteta u riziku/mentija (uzrasta od 6 do 14 godina) i volontera/mentora (univerzitetski studenti ili mladi, zaposleni ljudi uzrasta između 20 i 30 godina) i usmjereno je na njihovo druženje u slobodnom vremenu tokom minimalno jedne školske godine (druženja se organizuju 1 sedmično i traju minimalno 2 sata).

Program je prvenstveno namijenjen djeci bez roditeljskog staranja, djeci koja žive u hraniteljskim porodicama, djeci koja su pripadnici manjinskih grupa, djeci sa razvojnim poteškoćama, djeci koja su zanemarena ili potiču iz porodica koje su u riziku.

Program *Stariji brat, starija sestra* se u BiH kontinuirano implementira već 19 godina, počevši od 2004. godine. Kroz djelovanje Udruženja za prevenciju ovisnosti NARKO-NE, Mreže *Stariji brat, starija sestra* i Fondacije *Stariji brat, starija sestra*, u proteklih 19 godina Program SBSS je implementiran od strane 21 nevladine organizacije kao nosioca Programa, u ukupno 15 zajednica na teritoriji cijele BiH (Banja Luka, Bijeljina, Brčko, Doboj, Foča, Modriča, Mostar, Laktaši, Čapljina, Sarajevo, Srbac, Srebrenica, Tuzla, Zenica, Zvornik) i sa ukupno 2020 parova mentora (volontera) i mentija (djece) koji su do sada bili uključeni u Program tokom barem jednog programskog ciklusa.

Važno je naglasiti da Program SBSS spada u preventivne programe, tačnije, predstavlja Program selektivne prevencije ovisnosti i rizičnih ponašanja - kao takav, bavi se najranijim mogućim otkrivanjem bioloških, psiholoških i socijalnih riziko-faktora koje nastoji spriječiti, te se primjenjuje na osobe koje su zdrave, ali u njihovim životima postoje rizični faktori čiji uticaj može dovesti do razvoja ovisnosti i problematičnih ponašanja u budućnosti. Međunarodna istraživanja ukazuju da su preventivni programi znatno ekonomičniji i isplativiji u poređenju sa programima koji se odnose na tretman - omjer uloženi sredstava u oblast uspješne primarne prevencije je 10x manji u odnosu na sredstva uložena u tretmane (tj. prevencija je 10x isplativija od tretmana).

Glavni fokus Programa SBSS je stavljen na jačanje rezilijencije kod djece u riziku a "alat ili intervencija" koja se koristi kako bi se ostvario ovaj cilj je socijalna podrška i socijalna inkluzija koja je osigurana kroz mentorski odnos. Inkluzija ranjivih skupina je jedan od ključnih faktora u stvaranju pravednog i ravnopravnog društva u kojem svaki pojedinac ima jednake mogućnosti za sudjelovanje u društvu.

Organizaciona struktura Fondacije

Prvi Upravni odbor Fondacije SBSS su činili menadžeri iz pet organizacija Mreže (*SOS Dječija sela* i *Kruh svetog Ante* Sarajevo, *IPAK-MGB* Tuzla, *Nova generacija* Banja Luka, *Medica* Zenica), a za izvršnu direktoricu je imenovana tadašnja koordinatorica Mreže SBSS. Svi operativni procesi su se obavljali preko Osnivača Fondacije, Udruženja za

prevenciju ovisnosti *NARKO-NE* do 2019. godine kada su osigurani resursi za operativni razvoj Fondacije. Novi Upravni odbor imenovan je 2019. godine, na mandat od 4 godine, te je 2023. godine produžen mandat istih članova na još 4 godine.

Upravni Odbor u skladu sa Statutom Fondacije usvaja strateške i operativne planove i budžete, godišnje izvještaje, Pravilnik i sve ključne dokumente neophodne za rad Fondacije, te nadzire rad izvršne direktorice.

Nadzorni odbor, imenovan od strane Osnivača, igra ključnu ulogu u osiguravanju poštivanja propisa i etičkih standarda. Njihov zadatak je osigurati da Fondacija djeluje u skladu sa zakonima i normama.

Na čelu Fondacije nalazi se izvršna direktorica, koja je odgovorna za svakodnevno vođenje organizacije. Njena uloga obuhvata provedbu odluka Upravnog odbora, upravljanje resursima i osiguranje postizanja ciljeva Fondacije.

Trenutno uposlene u Fondaciji su na funkcijama stručne saradnice za razvoj i kvalitet, te asistentice za odnose s javnošću i fundraising. Za vođenje administracije i finansija, te monitoring i evaluaciju, angažovane su vanjske saradnice. Dalje strateško razvijanje Fondacije će zahtijevati upošljavanje još osoblja, prije svega na funkciji grant menadžera. Stoga će biti neophodno u budućnosti razviti jasnu sistematizaciju radnih mjesta, te pripremiti i usvojiti Pravilnik o radu.

Fondacija *SBSS* dodjeljuje grantove za sufinansiranje implementacije Programa *Stariji brat, starija sestra* partnerskim organizacijama, te preko koordinatora, saradnika i volontera utječe na djecu kao krajnje korisnike.

Opis procesa strateškog planiranja

Prva Strategija razvoja i djelovanja Fondacije *SBSS* izrađena je za period 2019-2023 godine i u njenom kreiranju učestvovali su svi članovi tadašnjeg Upravnog odbora Fondacije, kao i osoblje Fondacije *SBSS* i Udruženja *NARKO-NE*, kao Osnivača, a dokument je zvanično usvojen na sjednici Upravnog odbora održanoj dana 26.9.2019. godine.

Pomenutom Strategijom definisane su sljedeće oblasti djelovanja:

- promocija socijalno poželjnih oblika ponašanja,
- unapređenje Programa i dalja podrška organizacijama u njegovoj implementaciji,
- izrada novih modela mentorskih programa koji imaju za cilj povećanje životnih kompetencija djece i mladih u svakodnevnom životu,
- promocija filantropije,
- stvaranje prilika za promociju i korištenje socijalnog kapitala kroz mobilizaciju lokalnih resursa iz privatnog i javnog sektora (individualna, organizovana i korporativna filantropija),
- javno zagovaranje,
- osiguravanje zakonskih i finansijskih uvjeta za sistemsku (institucionalnu) podršku i održivost Programa *SBSS* i drugih mentorskih programa.

Osvrćući se na prvi Strateški plan Fondacije *SBSS*, možemo reći da je njegov prvi cilj u potpunosti ostvaren, pa čak i premašen, drugi cilj je ostvaren polovično zbog okolnosti

koje su nastupile uslijed pandemije koronavirusa, dok je novi tim Fondacije *SBSS* (Ivana Radić, izvršna direktorica i Nerma Daut-Bajramović, stručna saradnica za razvoj i kvalitet), koji je započeo sa radom u novembru 2019. godine, uz saglasnost Upravnog Odbora donio jednoglasnu odluku o potpunom napuštanju trećeg cilja, budući da nije bio u skladu sa težnjama i tadašnjim kapacitetima Fondacije *SBSS*.

Glavni izazovi sa kojima smo se susretali tokom implementacije protekle Strategije za period 2019-2023, a koje želimo adresirati kroz aktuelu Strategiju su:

- postojanje značajnih razlika među partnerskim organizacijama kada su u pitanju aktivna uključenost i podrška menadžmenta Programu *SBSS*, kao i značajne razlike u kompetencijama i motivaciji osoblja angažovanog u direktnoj implementaciji Programa, što direktno utječe na kvalitet i obim *SBSS* aktivnosti u zajednicama;
- postojanje značajnih razlika među organizacijama u vezi prilika i mogućnosti koje imaju u svojim zajednicama za implementaciju Program *SBSS* (nedostatak mladih/volontera/mentora u manjim zajednicama) i za organizovanje follow-up aktivnosti za djecu, jednom kada ona izađu iz Programa;
- održivost Programa *SBSS* i Fondacije *SBSS*, posebno imajući u vidu finansijsku održivost.

Kreiranje aktualnog Strateškog plana započelo je uz podršku Instituta za razvoj mladih *KULT* koji je u okviru programa Razvoja organizacijskih kapaciteta (ROK) podržao angažman eksterne konsultantice koja je održala 3 radna sastanka sa osobljem i Upravnim odborom Fondacije *SBSS* na osnovu kojih su kreirane osnovne smjernice Strategije. Dalji razvoj dokumenta Strategije za period 2024-2027, bazirao se na podacima i informacijama prikupljenim tokom dvodnevne radionice strateškog planiranja. Sam dokument Strategije kreirale su i finalizirale članice tima Fondacije *SBSS* (izvršna direktorica, saradnica za razvoj i kvalitet, te asistentica za odnose sa javnošću i fundraising).

Misija, vizija i vrijednosti

Generalni cilj Fondacije

Volonterizmom, zagovaranjem, podrškom i filantropskim djelovanjem negujemo univerzalne ljudske vrijednosti i doprinosimo zdravom odrastanju djece i mladih kako bi postali uzorni i odgovorni članovi društva.

Misija

Kroz osnaživanje partnerskih organizacija, volontera i saradnju sa institucijama omogućiti realizovanje mentorskih programa, pružajući pozitivne modele ponašanja djeci i mladima širom BiH.

Vizija

Djeca i mladi u BiH imaju jednake mogućnosti za razvoj životnih vještina potrebnih za zdravo odrastanje i preuzimanje odgovornosti za izgradnju pravednog društva.

Vrijednosti

Fondacija za podršku i razvoj mentorstva, kroz Program *Stariji brat, starija sestra* razvila je, pored Standarda za implementaciju Programa i osnovne principe i vrijednosti djelovanja u mentorskom radu. U centralni fokus ove vrste rada pozicionira volonterizam i filantropiju. U međunarodnim krugovima, filantropija podrazumijeva aktivne pojedince i/ili grupe koje koriste različite alate, metode i načine kako bi djelovali i promovirali djelovanje za opće dobro. Najčešće se filantropski rad ostvaruje kroz pružanje materijalnih dobara i ulaganja u planski razvoj zajednice. No, moguće ga je posmatrati i kao investiciju vremena, znanja, vještina i kompetencija za doprinos općem dobru (NARKO-NE, 2019).

Ovakva dodirna tačka filantropije i mentorstva značajna je za djelovanje Fondacije *Stariji brat, starija sestra*, budući da garantuje podržavajući odnos koji će doprinijeti zdravijem razvoju mentija, jednako koliko i ličnom rastu mentora.

Niz nastojanja u kojima se ogleda važnost rada Fondacije, jesu kako slijedi: prevencija, učenje, osnaživanje, unapređenje, ustrajnost, partnerstvo, saradnja, umrežavanje, transparentnost, zajedništvo, jednakost, humanost, podrška, iskustvo, naučene lekcije, povjerenje, razvoj, solidarnost, tolerancija, fleksibilnost, dugoročnost, socijalna uključenost, profesionalnost, kompetentnost, dosljednost, kvaliteta, etičnost, građanska odgovornost. Od svih se, prema stavovima radne grupe oformljene u svrhu procesa strateškog planiranja, posebno izdvajaju ljubav, sigurnost i empatija.

Na osnovu ovog niza ključnih pojmova, radna grupa izvela je i sljedeće smjernice, koje odražavaju nastojanja i misiju Fondacije SBSS:

- Fondacija podržava sretno djetinjstvo.
- Fondacija pruža sigurno okruženje za pravilan rast i razvoj.
- Fondacija pruža jednake mogućnosti za sve.
- Fondacija smanjuje socijalnu isključenost.
- Djeca odrastaju u sretna bića.
- Zajedno radimo na boljem sutra.
- Fondacija podržava i razvija mentorske programe za razvoj životnih kompetencija djece i mladih.
- Fondacija njeguje filantropiju kroz mentorstvo.

Fondacija će u narednom periodu aktivno raditi na razvijanju i standardizaciji drugih mentorskih programa, a do sada stečena znanja bit će od velikog značaja pri njihovu kreiranju. Fokus će biti stavljen na dalje uključivanje mladih ljudi koji prođu kroz Program *Stariji brat, starija sestra*, te na nastavak razvoja mentorskog rada sa djecom

atipičnog razvoja. Međutim, imperativ će biti stavljen na dosadašnje primjere dobre prakse.

U skladu sa svim navedenim, vrijednosti Fondacije su kako slijedi:

1. *Razvijamo stručno utemeljene standardizirane pristupe pri svakoj vrsti djelovanja, uz potpuno preuzimanje odgovornosti.*
2. *Njeguemo javnu i transparentnu prezentaciju djelovanja Fondacije i svih njenih programa i projekata.*
3. *Konstantno ulažemo u razvoj usluga, resursa, uposlenih, saradnika i partnera Fondacije.*
4. *Njeguemo ličan i kvalitetan odnos između mentora i mentija, odnosno, sklapanje doživotnih prijateljstava i povezanosti.*
5. *Uzvrćamo ljubav, ljubavlju – njeguemo osjećaj pripadnosti na autentičan i prepoznatljiv način.*
6. *Usmjereni smo na očuvanje zdravih potencijala i jačanje zaštitnih faktora mentora i mentija.*

Analize strateškog planiranja

Analiza zainteresovanih strana

Koristeći se matricom koja govori o odnosu interesa/važnosti i uticaja, te iskustvom stečenim ranije, izdvojeni su korisnici (primarni i krajnji), trenutni i potencijalni partneri, te drugi ključni akteri u radu Fondacije.

Analiza je urađena i matrica popunjena tokom ranije spomenute radionice strateškog planiranja, no njen trenutni sadržaj preuređen je u skladu sa onim što je usaglašeno, nakon dodatne analize, na sastancima strateškog planiranja koje su održale uposlenice Fondacije.

INTERES/VAŽNOST	<ul style="list-style-type: none"> - Fondacija - djeca i mladi u riziku - mladi (volonteri) - profesionalci u radu sa djecom i mladima 	<ul style="list-style-type: none"> - roditelji, staratelji i/ili odgajatelji - službe i centri za socijalni rad - nevladine organizacije čiji su primarni fokus djeca i mladi u riziku – partnerske organizacije
	<ul style="list-style-type: none"> - obrazovne institucije (osnovne i srednje škole, fakulteti) - organizacije neformalnog obrazovanja - centri za mentalno zdravlje 	<ul style="list-style-type: none"> - donatori - vlast (licenciranje programa) - mediji - sportske, kulturne i uslužne djelatnosti - male, srednje i velike kompanije
	UTICAJ	

Primarna ciljna grupa Fondacije podrazumijeva mlade ljude voljne volontirati i na ovaj način doprinositi dobrobiti svoje lokalne zajednice. Krajnji korisnici, prema tome, podrazumijevaju djecu i mlade u riziku zbog kojih se zapravo i radi na razvijanju

mentorskih programa i modela podrške. Ne treba zanemariti ni profesionalce u radu sa djecom i mladima koje Fondacija kontinuirano osnažuje i u radu im pruža podršku.

Partneri u ovim nastojanjima Fondacije su, prije svega, roditelji, staratelji i/ili odgajatelji, a što podrazumijeva i službe i centre za socijalni rad i brigu o djeci i mladima u riziku. Budući da Fondacija djeluje kao mentorsko tijelo, neophodno je zasnivati i partnerstva sa drugim nevladinim organizacijama čiji su primarni fokus djeca i mladi u riziku, uzimajući u obzir i njihove resurse, odnosno, postojanje dnevnih centara.

Među ključnim akterima nemoguće je ne spomenuti donatore, medije, te vlast i njihov sveukupan uticaj na djelovanje Fondacije. Više će riječi o njima biti u analizama koje slijede. Zahvaljujući pozitivnim primjerima realizovanim kroz Program *Stariji brat, starija sestra*, potencijalni partneri mogu biti i sportske, kulturne i uslužne djelatnosti, te male, srednje i velike kompanije, voljne donirati sredstva za provedbu programa Fondacije.

Ključni će akteri biti targetirani spram svakog strateškog cilja u ovom dokumentu, a u poglavlju *Strateški ciljevi i generalne aktivnosti*.

LoNGPESTLE analiza

PESTLE analiza predstavlja okvir za identifikaciju političkih, ekonomskih, sociokulturalnih, tehnoloških, pravnih i ekoloških faktora koji bitno mogu uticati (bilo da se radi o pozitivnom ili negativnom uticaju) na rad organizacija. Prefiks LoNG dodatno obuhvata i lokalne, nacionalne i globalne faktore. U konačnici, LoNGPESTLE analiza pruža jedinstven, a detaljan okvir koji značajno može pospješiti djelovanje i dalji rad Fondacije.

POLITIČKI	EKONOMSKI	SOCIO-KULTURALNI
<ul style="list-style-type: none"> politička nestabilnost veoma dobri zakoni koji se ne primjenjuju ili su pojedine njihove stavke trenutno neprimjenjive promjena vlasti koja utiče na destabilizaciju postojećih partnerstava sa državnim institucijama manjak političkog interesa/svijesti za dobrobit i potrebe zdravog razvoja djece globalna dešavanja u smislu preraspodjele sredstava usklađenost programskih ciljeva sa SDG ciljevima 	<ul style="list-style-type: none"> ekonomska nestabilnost, odnosno, inflacija, koja može uticati na povećanje broja korisnika centara za socijalni rad moгуćnost izdvajanja sredstava za Program <i>Stariji brat, starija sestra</i>, od lokalnih budžeta kompanije i pojedinci voljni donirati sredstva za provedbu programa, projekata i aktivnosti Fondacije 	<ul style="list-style-type: none"> nedostatak besplatnih sadržaja za djecu u manjim sredinama nedostatak programa podrške za roditelje, koji bi im olakšali praćenje trendova i razvoja tehnologije, a što bitno utiče na razvoj djece pad nataliteta u državi, odlazak mladih i cijelih porodica u inostranstvo obezvrijeđenost obrazovanja, odnosno, smanjen broj studenata na fakultetima
TEHNOLOŠKI	PRAVNI	EKOLOŠKI
<ul style="list-style-type: none"> razvoj tehnologije, kombinovan sa neinformisanošću roditelja, 	<ul style="list-style-type: none"> zastario porodični zakon u FBiH nepostojanje inspektorata 	<ul style="list-style-type: none"> sve češće mikroklimatske nepogode nedostatak ekološke

<p>što vrši štetan uticaj na djecu</p> <ul style="list-style-type: none"> • nedostatak sistemske podrške u zabranama određenih internetskih stranica djeci • nepostojanje programa cyber sigurnosti 	<p>za socijalnu zaštitu</p> <ul style="list-style-type: none"> • nedostatak zakonskog okvira kada je u pitanju cyber sigurnost • Zakon o dječjoj zaštiti RS-a nudi mogućnost finansiranja po osnovu propisanog Fonda za dječiju zaštitu • Akt o zaštiti žiga Programa, koji će obuhvatati logo i Standarde kvalitete za implementaciju može predstavljati oslonac za širenje programa izvan granica BiH 	<p>odgovornosti i educiranosti o zaštiti životne sredine</p>
---	--	--

Valja napomenuti kako su u ovom tabelarnom prikazu navedeni, kroz teze, i lokalni, nacionalni i globalni faktori. Fondacija djeluje na nacionalnom nivou, oslanjajući se na partnerske organizacije u različitim lokalnim zajednicama. Pored toga, programski donatori Fondacije mahom su internacionalni, te su težnje, što će kasnije biti navedeno, stavljene na formiranje regionalne mreže. Ovakav obim djelovanja Fondacije, nalaže da se posebna pažnja mora obratiti na sve tri geografske odrednice. Stoga će, u periodu 2024-2027, na koji se odnosi ovaj dokument, uposleni, partneri i angažovani za obavljanje poslova unutar Fondacije aktivno vršiti praćenje i analizu svih navedenih faktora LoNGPESTLE analize.

I ova je analiza, jednako kao i prethodna, doradena na sastancima strateškog planiranja uposlenica Fondacije *Stariji brat, starija sestra*.

SWOT analiza

SWOT analiza koristi se za identifikaciju četiri aspekta organizacije: snage (engl. strengths), slabosti (engl. weaknesses), prilike (engl. opportunities) i prijetnje (engl. threats), te se upravo zbog toga koristi pri strateškom planiranju. Snage i slabosti podrazumijevaju unutrašnje čimbenike organizacije, što implicira da na njih možemo uticati direktno. Vanjski su čimbenici, sa druge strane prilike i prijetnje, na koje nemamo izravan uticaj, ali ih svakako valja uzeti u obzir i prilagoditi im se.

Snage Fondacije ogledaju se u brojnim čvrstim partnerstvima, kako sa organizacijama civilnog društva, tako i sa različitim institucijama važnim za pitanja mentorstva, filantropije i volonterizma, što zasigurno ne bi bilo održivo da nije dugogodišnjeg iskustva i profesionalnog pristupa u radu sa djecom i mladim ljudima. O tome svjedoči jedinstven model pristupa, te fokus koji je usmjeren na djecu. Mada će u budućnosti biti razvijeni i drugi mentorski programi, važno je navesti kontinuitet, te teritorijalnu rasprostranjenost Programa *Stariji brat, starija sestra*, zahvaljujući kome su vrijednosti Fondacije i više nego vidljive i prepoznatljive. Inkluzivnost je jedno od osnovnih nastojanja Fondacije kada je riječ o djeci i mladima u riziku, uz koju se, kada je riječ o

Programu *Stariji brat, starija sestra*, veže kontinuiran rad na usavršavanju Standarda za implementaciju, te konstantno unapređivanje podrške koju pružamo partnerskim organizacijama.

Slabosti su, prema radnoj grupi oformljenoj u svrhu strateškog planiranja, činjenica da se ranije pomenuti Program provodi samo na teritoriji BiH, te da je poštivanje Standarda kvalitete za implementaciju isuviše fleksibilno. Sa druge strane, programski koordinatori se izjašnjavaju kao preopterećeni administrativnim procedurama i obavljanjem radnih zadataka stručnih saradnika. Javlja se teškoće u podršci koju menadžment partnerskih organizacija pruža koordinatorima, a pri čemu resursi ovih organizacija nisu u potpunosti iskorišteni. Specifično govoreći o Programu *Stariji brat, starija sestra*, nedovoljno je fokusa posvećeno volonterima (pretpostavlja se da su učesnici radionice strateškog planiranja mislili na podršku pruženu od organizacija u kojima su volonteri angažovani), te je nedovoljna finansijska podrška donatora, odnosno, Fondacije.

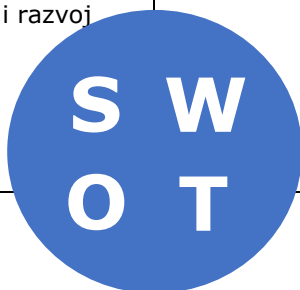
Prilike koje su se izdvojile jesu važnost širenja Programa *Stariji brat, starija sestra* van granica Bosne i Hercegovine, na čemu će Fondacija aktivno raditi kroz uspostavljanje regionalne mreže istoimenog naziva. Uz ovaj Program, aktivno će se raditi na kreiranju i standardizaciji novih i inovativnih pristupa koji će proširiti ciljnu skupinu Fondacije i na druge kategorije djece i mladih u riziku, te posebnu pažnju posvetiti novonastalim potrebama društva. Obrazovni sistem države generalno radi na vlastitom unapređivanju, što Fondaciji otkriva priliku u vidu veće zainteresovanosti za mentorske programe. Posebnu priliku predstavlja i plasiranje rada i rezultata Fondacije u medijski prostor. Iako ima svoje kanale, za koje njeni uposleni redovno kreiraju sadržaj u različitim formatima, znatno bi na uspjeh svakog djelovanja uticala promocija Fondacije u javnom medijskom prostoru, ne samo kada je riječ o podizanju svijesti o važnosti mentorskih programa, već i kada je u pitanju fundraising.

Prijetnje sa kojima se susrećemo univerzalne su za cijelo društvo i za njih je neophodna prilagodba, a samo neke od njih podrazumijevaju klimatske i epidemiološke prijetnje, globalnu finansijsku situaciju, odnosno inflaciju, te nove trendove tehnološkog razvoja. Valja spomenuti i mogući nedostatak partnerskih organizacija, kako na nacionalnom, tako i na regionalnom nivou, promjenu sistema vrijednosti, odnosno, popustljive roditeljske stilove i fokus na individualizam. Iz perspektive potrebe za finansiranjem, važno je uzeti u obzir i promjene fokusa i prioriteta, kada je riječ o programskim donatorima.

Sadržaj SWOT analize nastao je na radionici strateškog planiranja, o kojoj je već bilo govora. Valja naglasiti da su na njoj radili učesnici, koji su u svom radu primarno fokusirani na Program *Stariji brat, starija sestra*, što se ogleda i u sadržaju ove analize. Bez obzira na to, informacije prikupljene u matrici koja slijedi, bit će u periodu 2024-2027 posebno značajne pri ostvarivanju postavljenih strateških ciljeva.

<ul style="list-style-type: none">• umreženost sa organizacijama civilnog društva i institucijama• dugogodišnje iskustvo i ekspertiza u radu sa djecom i volonterima• kontinuitet i tradicija Programa <i>Stariji brat, starija sestra</i>• prepoznatljivost i vidljivost vrijednosti Fondacije• teritorijalna rasprostranjenost Programa <i>Stariji brat, starija sestra</i>• brojnost uključenih volontera kroz godine• održivost, konzistentnost i pristupačnost Programa <i>Stariji brat, starija sestra</i>• inkluzivnost kao metoda pri radu sa djecom sa razvojnim teškoćama• savjetodavna podrška volonterima, kako za lični, tako i za profesionalni rast i razvoj• primarna prevencija• fokus na djecu• jedinstvenost modela pristupa	<ul style="list-style-type: none">• Program <i>Stariji brat, starija sestra</i> provodi se samo u BiH• previše administrativnih procedura• programski koordinatori su preopterećeni, često obavljaju posao stručnih saradnika• menadžment partnerskih organizacija ne cijeni Program <i>Stariji brat, starija sestra</i> dovoljno• poštivanje Standarda kvalitete za implementaciju Programa <i>Stariji brat, starija sestra</i> isuviše je fleksibilno• resursi partnerskih organizacija nisu u potpunosti iskorišteni• nedovoljna finansijska podrška• nedostatak fokusa na podršku volonterima
<ul style="list-style-type: none">• potreba za širenjem Programa <i>Stariji brat, starija sestra</i> van granica BiH• potreba za novim, inovativnim pristupima koji će odgovoriti na novonastale potrebe društva (pucnjave u školama, saradnja sa obrazovnim sistemom, druge vrste kriza)• veća zainteresiranost obrazovnog sistema za mentorske programe• mediji	<ul style="list-style-type: none">• inflacija• epidemiološke i klimatske prijetnje• političke i ekonomske promjene• nedostatak partnerskih organizacija• novi trendovi tehnološkog razvoja i društvenih mreža• pad interesovanja za volonterizam• promjena fokusa i prioriteta finansiranja iz perspektive donatora• promjena sistema vrijednosti (narcističke generacije), fokus na individualnost• indiferentni i popustljivi stilovi roditeljstva• manjak studenata uopće, sa fokusom na studente humanističkih nauka

Strateški ciljevi i generalne aktivnosti

Strateški cilj 1: *Fondacija je razvila svoje kapacitete i uspješno radi na održivosti*

Specifični cilj 1.1: Program *Stariji brat, starija sestra* kontinuirano se provodi i unapređuje, a u skladu sa Standardima kvalitete za implementaciju programa *Stariji brat, starija sestra*

Aktivnost 1.1.1: Saradnja sa minimalno 10 organizacija godišnje

Aktivnost 1.1.2: Osnaživanje profesionalaca koji provode mentorski program kroz supervizije, intervizije, edukacije i sastanke

Aktivnost 1.1.3: Unapređenje i revizija Standarda kvalitete za implementaciju programa *Stariji brat, starija sestra* za kvalitetno provođenje mentorskih programa

Specifični cilj 1.2: Fondacija je osigurala kontinuirano finansiranje organizacije i Programa *Stariji brat, starija sestra*

Aktivnost 1.2.1: Osnaživanje partnerskih organizacija za samostalno provođenje lokalnog fundraisinga

Aktivnost 1.2.2: Osiguravanje minimalno dva dugoročna programska donatora

Aktivnost 1.2.3: Kontinuirano provođenje lokalnog fundraisinga Fondacije

Specifični cilj 1.3: Finansijsko-administrativni kapaciteti i ljudski resursi Fondacije su unaprijeđeni

Aktivnost 1.3.1: Razvijanje pravilnika i procedura za efikasno i transparentno poslovanje Fondacije

Aktivnosti 1.3.2: Proširenje tima Fondacije i razmatranje novih modela organizacione strukture

Aktivnost 1.3.3: Kontinuirano pružanje podrške uposlenima kroz edukacije i usavršavanja

Ključni akteri: Fondacija, djeca u riziku, mladi, donatori, partnerske i druge nevladine organizacije, profesionalci u radu sa djecom i mladima, mediji, drugi stručnjaci, male, srednje i velike kompanije, roditelji, staratelji i/ili odgajatelji, službe i centri za socijalni rad

Strateški cilj 2: *Fondacija je razvila nove mentorske programe i uspješno promovisala mentorstvo*

Specifični cilj 2.1: Razvijeni su novi modeli mentorstva za djecu i mlade u riziku

Aktivnost 2.1.1: Razvijanje i standardizacija grupnog mentorstva

Aktivnost 2.1.2: Razvijanje i standardizacija mentorstva sa mladima koji su bili korisnici Programa *Stariji brat, starija sestra*

Aktivnost 2.1.3: Razvijanje i standardizacija mentorstva za djecu atipičnog razvoja

Specifični cilj 2.2: Uspostavljen je i unaprijeđen identitet Fondacije kao krovne organizacije za mentorstvo

Aktivnost 2.2.1: Priprema i izdavanje stručnih članaka, publikacija, priručnika

Aktivnost 2.2.2: Licenciranje programa *Stariji brat, starija sestra*

Aktivnost 2.2.3: Uvođenje u pravni sistem i akreditacija, a u svrhu dijela finansiranja i outsourcinga

Aktivnost 2.2.4: Promovisanje Fondacije i njenih Programa, projekata i aktivnosti

Specifični cilj 2.3: Fondacija je efikasno diseminirala mentorstvo i komercijalizirala mentorske usluge

Aktivnost 2.3.1: Pružanje komercijaliziranih usluga mentorstva u prelaznim razvojnim periodima

Aktivnost 2.3.2: Pružanje konsultantskih usluga; razvoj socijalnog preduzetništva

Ključni akteri: Fondacija, djeca i mladi u riziku, mladi, donatori, vlasti, mediji, partnerske i druge nevladine organizacije, profesionalci u radu sa djecom i mladima, obrazovne institucije, roditelji, staratelji i/ili odgajatelji, službe i centri za socijalni rad

Strateški cilj 3: *Fondacija je uspostavila međunarodnu saradnju*

Specifični cilj 3.1: Fondacija je uključena u relevantne mreže na međunarodnom nivou u oblasti mentorstva, filantropije i rada sa djecom i mladima u riziku

Aktivnost 3.1.1: Istraživanje i uključivanje u organizacije i mreže na regionalnom i globalnom nivou

Aktivnost 3.1.2: Uspostavljanje partnerstava sa relevantnim pojedincima, organizacijama i mrežama na regionalnom i globalnom nivou

Specifični cilj 3.2: Uspostavljena je regionalna mreža *Stariji brat, starija sestra*, sa Fondacijom kao krovnom organizacijom

Aktivnost 3.2.1: Uspostavljanje saradnje sa organizacijama u regionu

Aktivnost 3.2.2: Savjetodavna podrška pri implementaciji mentorskih programa u regionu

Ključni akteri: Fondacija, djeca i mladi u riziku, partnerske i druge nevladine organizacije, donatori, mediji

Monitoring i evaluacija

Fondacija za podršku i razvoj mentorskih programa *Stariji brat, starija sestra* krajem kalendarske godine, pristupat će izradi godišnjeg izvještaja, a početkom naredne izradi godišnjeg plana rada. Godišnji plan rada sadržavat će samo one strateške i njihove specifične ciljeve na kojima će se tokom te godine kontinuirano raditi, sa jasno definisanim rokovima ispunjenja i odgovornim osobama. Odgovorne za provedbu strateških ciljeva su uposlenice Fondacije, a u skladu sa opisom svojih radnih zadataka. Na osnovu definisanog plana rada, pripremit će se i operativni budžet sa sredstvima potrebnim za realizaciju planova, kao i sa planom namicanja sredstava za realizaciju budžeta.

Za ispunjenje ciljeva navedenih u Strategiji, odgovorna je izvršna direktorica Fondacije, uz Upravni Odbor, koga će redovno izvještavati o napretku na sjednicama Upravnog odbora. Na ovim će sjednicama izvršna direktorica prezentovati i godišnje izvještaje i planove, koje usvaja Upravni Odbor.

Ispunjenje 80% ciljeva iz godišnjeg plana, smatrat će se uspješno realizovanim planom. Sve diskrepancije koje će se eventualno javiti pri analizi godišnjeg izvještaja, a u odnosu na godišnji plan za određenu godinu, bit će uzete u obzir pri izradi godišnjeg plana za narednu godinu.

Uposlene u Fondaciji na kvartalnom će nivou vršiti reviziju napretka u ispunjenju ciljeva i, u skladu s tim, prilagođavati plan djelovanja za predstojeći period.

